

МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД В ІТ-ТЕХНОЛОГІЯХ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Тицька Я. О.

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри державно-правових дисциплін
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

Уртаєв О. І.

*аспірант кафедри державно-правових дисциплін
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

Наразі Україна переживає складний період своєї історії, з огляду на що потребує не лише відновлення зруйнованої інфраструктури, але й глибокої трансформації економіки та суспільства. В умовах глобалізації та швидкого розвитку технологій, ІТ-технології стають ключовим інструментом для досягнення цих цілей. Сфера ІТ-права є особливою новоутвореною галуззю права, яка характеризується специфічним предметом правового регулювання [1, с. 183].

Актуальність обраної теми зумовлена необхідністю пошуку ефективних шляхів відновлення України у післявоєнний період, а також забезпечення її сталого розвитку в умовах глобальних викликів. При цьому умовою для успішного відновлення та розвитку України має слугувати застосування міждисциплінарного підходу до використання ІТ-технологій.

Серед ключових проблем, що виникають у процесі впровадження ІТ-технологій в Україні, є недостатній рівень цифрової грамотності населення, потреба у виділенні фінансування, відсутність необхідної інфраструктури, кібербезпека та захист персональних даних.

Загалом міждисциплінарний підхід слід розуміти як спосіб взаємодії між науками, коли пізнання досягається лише при поєднанні зусиль окремих наук [2]. Щодо застосування міждисциплінарного підходу до використання ІТ-технологій він передбачає об'єднання зусиль фахівців з різних галузей знань, зокрема таких як інформатика, економіка, соціологія, право, екологія та інші, для розробки комплексних та ефективних рішень.

Передбачається, що інноваційні стратегії та практичні рішення, які базуються на міждисциплінарному підході, дозволять Україні не лише відновити зруйноване, але й створити нові можливості для економічного

зростання, підвищення якості життя громадян, зміцнення національної безпеки та інтеграції в європейське та світове співтовариство.

Серед основних напрямків впровадження ІТ-технологій в Україні для відновлення та розвитку України можна виокремити:

1) необхідність цифровізації державного управління, зокрема: продовження позитивної практики переведення державних послуг в онлайн-формат, створення єдиної системи електронної ідентифікації громадян, розвиток електронної демократії та залучення громадян до прийняття рішень, голосування за допомогою ІТ технологій, тощо;

2) розвиток цифрової інфраструктури, зокрема: розширення покриття швидкісним інтернетом, особливо в сільській місцевості, розвиток мереж 5G та інших сучасних технологій зв'язку, створення національної хмарної інфраструктури для зберігання та обробки даних;

3) підвищення рівня цифрової грамотності населення, зокрема: впровадження курсів цифрової грамотності в школах та ВНЗ, організація безкоштовних курсів для дорослого населення, розробка освітніх онлайн-платформ з інтерактивними курсами та навчальними матеріалами;

4) розвиток електронної комерції. Національна електронна комерція знаходиться на початку інтернетеволуції та демонструє високі темпи зростання. Бар'єри для входу на інтернет-ринок порівняно невисокі, а переваги електронної торгівлі для користувачів і підприємців відчутні. Проте на сучасному етапі вітчизняний ринок е-комерції має багато невирішених питань, що стримує його розвиток. За умови ефективного вирішення найважливіших проблем, розвиток електронної комерції в Україні матиме майбутнє [3, с. 1015];

5) створення інноваційних екосистем, що є синергією держави, підприємницького та дослідницького середовища з використанням організаційних, нормативних, навчально-методичних та фінансових ресурсів і запровадження механізму передачі знань з метою трансформації в інноваційні продукти [4, с. 258];

6) впровадження технологій штучного інтелекту та блокчейн;

7) створення сприятливих умов для розвитку стартапів та ІТ-компаній;

8) залучення іноземних інвестицій в ІТ-сектор;

9) розвиток ІТ-освіти та науки, зокрема: впровадження електронних підручників та інтерактивних навчальних матеріалів (в тому числі інклюзивних), розвиток та підтримка наукових досліджень у сфері ІТ;

10) використання ІТ-технологій в охороні здоров'я, зокрема: використання штучного інтелекту для діагностики та лікування захворювань;

11) використання ІТ-технологій в екології, зокрема: створення систем моніторингу стану довкілля; використання ІТ-технологій для управління відходами та енергозбереження; розвиток «розумних» міст з використанням

ІТ-технологій для управління інфраструктурою. Стратегії розвитку сучасного міста засновані на концепції «розумного» міста, спрямовані на створення високотехнологічних міст на базі інноваційної розвиненої інформаційно-комунікаційної інфраструктури [5, с. 117];

12) забезпечення кібербезпеки, зокрема: розробка та впровадження національної стратегії кібербезпеки, посилення системи захисту критичної інфраструктури від кібератак. Наразі є спроби щодо вироблення стратегічних напрямів. Як приклад Проект Стратегії кібербезпеки України (2021 – 2025 роки) [6];

13) залучення громадськості до процесу впровадження ІТ-технологій, зокрема: впровадження громадських обговорень та консультацій, залучення громадських організацій до моніторингу та оцінки ефективності впровадження ІТ-технологій, створення онлайн-платформ для зворотного зв'язку з громадянами. Як успішний досвід можна вказати проект «DREAM», який передбачає збирання, упорядкування та публікацію відкритих даних на всіх етапах проектів відновлення в режимі реального часу, із впровадженням найвищих стандартів прозорості та підзвітності. Будь-хто в будь-якому місці може контролювати результативність реалізації проекту та використовувати цю інформацію для зменшення ризиків, створення точної звітності та покращення загальної ефективності проекту. DREAM є цифровою екосистемою для підзвітного управління відновленням [7].

При формуванні державної політики у сфері ІТ-технологій, особливу увагу слід приділяти аналізу міжнародного досвіду застосування ІТ-технологій для відновлення та розвитку країн, що постраждали від конфліктів та стихійних лих.

Висновки. Розкрито сутність застосування міждисциплінарного підходу в ІТ-технологіях для відновлення та розвитку України. Виокремлено основні напрямки застосування ІТ-технологій для відновлення та розвитку України, серед яких: 1) необхідність цифровізації державного управління; 2) розвиток електронної комерції; 3) створення інноваційних екосистем; 4) впровадження технологій штучного інтелекту та блокчейн.

Вироблено основні напрямки впровадження ІТ-технологій в Україні для відновлення та розвитку України, серед яких: необхідність цифровізації державного управління; розвиток цифрової інфраструктури; підвищення рівня цифрової грамотності населення; розвиток електронної комерції; створення інноваційних екосистем; впровадження технологій штучного інтелекту та блокчейн; створення сприятливих умов для розвитку стартапів та ІТ-компаній; залучення іноземних інвестицій в ІТ-сектор; розвиток ІТ-освіти та науки, зокрема: впровадження електронних підручників та інтерактивних навчальних матеріалів (в тому числі інклюзивних), розвиток

та підтримка наукових досліджень у сфері ІТ; використання ІТ-технологій в охороні здоров'я, зокрема: використання штучного інтелекту для діагностики та лікування захворювань; використання ІТ-технологій в екології; забезпечення кібербезпеки; залучення громадськості до процесу впровадження ІТ-технологій.

Література:

1. Уртаєв О. Рівні правового регулювання в сфері ІТ– права. *Збірник тез. Anthology of Abstracts for the International Scientific Student Conference at the Ukrainian Free University*. April 04-05 '2024, Munich.

2. Сидоренко І., Юдкова К., Ковтун А. Міждисциплінарність. Інтернаціоналізація. Міжнародний інститут? Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». URL: <https://kpi.ua/2018-kp21-3>

3. Марусей Т.В. Основні тенденції розвитку ринку електронної комерції в Україні. *Економіка і суспільство*. № 14. 2018. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/14_ukr/144.pdf

4. Лановська Г.І. Інноваційна екосистема: сутність та принципи *Економіка і суспільство*. № 11. 2017. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/11_ukr/43.pdf

5. Пушкар Т.А., О.М. Бекетова, Серьогіна Д.О. Розвиток «розумних міст» в умовах цифрової трансформації. *Держава та регіони Економіка та підприємництво*. 2022. № 1 (124). URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2022/1_2022/22.pdf

6. Проект Стратегія кібербезпеки України (2021 – 2025 роки). Безпечний кіберпростір – запорука успішного розвитку України. URL: https://www.mbo.gov.ua/files/2021/STRATEGIYA%20KYBERBEZPEKI/proekt%20strategii_kyberbezpeki_Ukr.pdf

7. DREAM. Цифрова екосистема для підзвітного управління відновленням. URL: <https://dream.gov.ua/ua>